



Drogpolitiskt program

Föreslaget av Rådet för folkhälsa och trygghet

Antaget av Kommunfullmäktige den 16 februari 2015

KS/2014/639

INLEDNING

Med droger avses tobak, alkohol, narkotika, dopningspreparat, läkemedel som missbrukats samt preparat som inhalerade berusningsmedel.

I Sandvikens kommuns Vision 2025 är livsmiljön i fokus för att medborgarna ska kunna leva i ett öppet, jämlikt och demokratiskt Sandviken. ”Vi ska må bra till kropp och själ”. Kommunfullmäktige har i balanserad styrning under hållbar samhällsutveckling som mål för 2014 ”Medborgarna i Sandviken upplever att de har en god fysisk, psykisk och social hälsa.” Hälsa och trygghet hör till de viktigaste grundstenarna i vårt samhälle.

Droger orsakar många problem, både för enskilda individer och för samhället i stort. Att begränsa skadorna av ANDT (alkohol, narkotika, dopning och tobak) är en viktig faktor för att öka folkhälsan och välfärden i vårt samhälle. Ett arbete som kräver långsiktighet, uthållighet och samverkan mellan olika aktörer.

Det drogförebyggande arbetet i Sandvikens kommun syftar till att ge befolkningen möjlighet till en god livskvalitet. Detta ska ske genom såväl hälsofrämjande som förebyggande och behandlande insatser. Arbetet ska ha fokus på att både minska efterfrågan och begränsa tillgången/utbudet på tobak, alkohol, narkotika och andra beroendeframkallande preparat. Arbetet ska i så stor utsträckning som möjligt ha stöd i vetenskaplig forskning och/eller väl beprövad erfarenhet. Särskilt viktigt är det att barn och unga får en trygg uppväxtmiljö och mår bra av att bo i Sandviken.

Sandvikens kommuns drogpolitiska program ska verka för att förbättra folkhälsan för kommunens invånare. Programmet utgår från de nationella folkhälsomålen och den nationella ANDT-strategin samt kommunens folkhälsopolicy och de kommunala riktlinjerna för serveringstillstånd.

Det drogpolitiska programmet anger den politiska viljeinriktningen för Sandvikens kommuns förebyggandearbete inom ANDT. Programmet ska vara vägledande för nämnder, kontor och styrelser i deras verksamhetsplanering och utvecklingsarbete. Programmets innehåll har arbetats fram av Rådet för folkhälsa och trygghet.

Programmet innehåller prioriterade mål, genomförande och ansvarsfördelning.

Styrande dokument och lagstiftningar i frågan är;

Alkohollagen (2010:1622),

Tobakslagen (1993:581),

Lag om detaljhandel med nikotinläkemedel (2007:1455), Narkotikastrafflagen (1968:64),

Socialtjänstlagen (2001:453)

Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

En samlad strategi för alkohol-, narkotika, dopnings- och tobakspolitiken (prop 2010/11:47)

Strategi och handlingsplan för ANDT-arbetet i Gävleborgs län t.o.m. 2015

Riktlinjer för serveringstillstånd, Sandvikens kommun

Läroplaner

MÅL

Alkohol

Alkoholkonsumtionen i Sverige uppgick till 9,9 liter ren alkohol 2013. En ökning med cirka 30 procent sedan 1995¹. Cirka 13 procent av svenskarna anses ha riskabla alkoholvanor. Med detta menas en alkoholkonsumtion som ökar risken för att skador uppstår till följd av denna².

Bland Sandvikens niondeklassare uppgår 40 procent av pojkarna och 48 procent av flickorna att de dricker alkohol 2011. Det är färre än genomsnittet för länet och riket. Däremot är andelen högkonsumenter bland flickor högre i Sandviken än i länet och riket.

I årskurs 2 på gymnasiet uppgår drygt 80 procent av pojkar och flickor att de dricker alkohol 2013³.

Den vuxna befolkningen i Sandviken visar att andel män och kvinnor med riskabla alkoholvanor har ökat från 2004. Sandviken ligger högre än både länet och riket. Över 20 procent av män i Sandviken och 13 procent av kvinnorna 2010⁴ har riskabla alkoholvanor.

Prioriterade mål:

- Genomsnittsåldern för alkoholdebuten ska höjas i jämförelse med CAN 2011
- Den totala alkoholkonsumtionen bland ungdomar ska minska i jämförelse med CAN 2011 och 2013
- Berusningsdrickandet bland ungdomar ska minska i jämförelse med CAN 2011 och 2013
- Riskkonsumtion av alkohol bland vuxna ska minska i jämförelse med HLV 2010
- Vuxnas förhållningssätt till ungdomars alkoholkonsumtion ska bli mer restriktiv i jämförelse med CAN 2011 och 2013

Detta ska bland annat nås genom att:

- Kommunens verksamheter, i samverkan med samhällets aktörer, aktivt ska arbeta för att minska tillgängligheten av alkohol, såväl legalt som illegal alkohol
- Kommunen, i samverkan med krögare, polisen och ordningsvakter, genomför utbildning i Ansvarsfull alkoholserving i syfte att minska alkoholrelaterade skador och brottslighet samt servering till minderåriga
- Kommunens rekommendation är att alla som har eller söker serveringstillstånd i kommunen, ska delta i utbildningen Ansvarsfull alkoholserving
- Erbjuda ungdomar drogfria miljöer
- Föreningar som erhåller kommunala bidrag ska ha en alkohol- och drogpolicy

¹ CAN, Alkoholkonsumtion i Sverige 2013

² Statens folkhälsoinstitut, Statistiska centralbyrån (2011). Nationella folkhälsoenkäten – Hälsa på lika villkor 2010

³ CAN, drogvaneundersökning bland skolungdomar 2011 och 2013

⁴ HLV, Nationella folkhälsoenkäten 2010

- Arbeta för förändrade attityder gentemot alkohol hos både ungdomar och vuxna

Narkotika och läkemedel

De vanligast narkotiska preparaten som används i kommunen är cannabis (hasch och marijuana) och spice.

I Sandviken har en minskning skett av andelen ungdomar som uppger att de provat narkotika. I årskurs 9 är det drygt 4 procent 2011 som provat narkotika och i årskurs 2 på gymnasiet är det 11 procent av flickorna och 13 procent av pojkarna 2013. Detta är lägre jämfört med både läns- och riksgenomsnitt⁵.

Prioriterade mål:

- Andelen ungdomar som provat narkotika ska minska i jämförelse med CAN 2011 och 2013
- Tillåtande attityder mot narkotika ska motverkas i jämförelse med CAN 2011 och 2013

Detta ska bland annat nås genom att:

- Kommunen i samverkan med andra berörda myndigheter och samhällsaktörer, bedriver utåtriktad, förebyggande och störande verksamhet
- Fördjupad utbildning om narkotika på krogen (Krogar mot knark) i syfte att förhindra och försvåra användning av narkotika och relaterad brottslighet på krogen

Dopning

Andelen pojkar i årskurs 2 på gymnasiet som provat anabola steroider ligger runt 2 procent och 0 procent för flickorna 2013⁶. Det är dock rimligt att anta att dopning är ett dolt problem och att det sannolikt finns ett mörkertal som inte framkommer i befintlig statistik.

Prioriterade mål:

- minska antalet dopningsanvändare i jämförelse med 2011 och 2013
- motverka dopningsanvändande på träningsanläggningar i kommunen

Detta ska bland annat nås genom att:

- Öka kunskapen kring dopning på träningsanläggningar i kommunen

⁵ CAN, drogvaneundersökning bland skolungdomar 2011 och 2013

⁶ CAN, drogvaneundersökning bland skolungdomar 2011 och 2013

Tobak

Trots att rökningen minskar i vårt land förblir tobaksbruket en av de största hälsoriskerna. Under åren 2010-2012 uppskattas tobaksrökning ha dödat 12 000 personer per år i Sverige. Under samma period insjuknade 100 000 personer i rökrelaterade sjukdomar. Cirka 16 000 ungdomar börjar röka varje år⁷. I Sandviken uppger 21 procent av flickorna och 17 procent av pojkarna i årskurs 9 2011 att de röker. Andelen snusande flickor i årskurs 2 på gymnasiet har ökat till 11 procent, vilket är betydligt högre än genomsnittet för såväl länet som riket. Motsvarande siffra för pojkar är 29 procent vilket är högre jämfört med riket⁸.

Prioriterade mål:

- Andelen ungdomar som röker eller snusar ska minska i jämförelse med CAN 2011 och 2013
- Andelen vuxna som röker eller snusar ska minska i jämförelse med HLV 2010
- Vuxnas förhållningssätt till ungdomars tobakskonsumtion ska bli mer restriktiv i jämförelse med CAN 2011 och 2013

Detta ska bland annat nås genom att:

- Kommunens verksamheter, i samverkan med samhällets aktörer, aktivt ska arbeta för att minska tillgänglighet och användandet av tobak
- Särskilt uppmärksamma förbudet mot rökning i rökfria miljöer, förskolor, skolor, fritidsgårdar, idrottsanläggningar m.m
- Arbeta för förändrade attityder gentemot tobak hos både ungdomar och vuxna
- Arbeta tobaksförebyggande i de kommunala skolorna

⁷ Socialstyrelsen, Folkhälsan i Sverige – Årsrapport 2013

⁸ CAN, drogvaneundersökning bland skolungdomar 2011 och 2013

UPPFÖLJNING OCH ANSVAR

Uppföljningen av arbetet utifrån det drogpolitiska programmet sker dels i nämndernas årsredovisningar, dels i en årlig redovisning till Rådet för folkhälsa och trygghet.

Kommunens samordnare för det drogförebyggande arbetet är en resursperson i planerings-, genomförande- och uppföljningsprocessen.

Nämnder

Varje nämnd har i uppdrag att bryta ner målen utifrån det drogpolitiska programmet.

Arbetet redovisas sedan till Rådet för folkhälsa och trygghet.

Rådet för folkhälsa och trygghets arbete

Rådet för folkhälsa och trygghet ansvarar för en årlig redovisning av nämndernas arbete under året utifrån de prioriterade målen. Arbetet redovisas till Individ- och familjeomsorgsförvaltningen.

Revidering av programmet och kartläggning

Det drogpolitiska programmet ska revideras vid varje ny mandat period. Revideringen ska föregås av en kartläggning av drogsituationen i kommunen. Individ- och familjeomsorgsförvaltningen ansvarar för att revidering av programmet utförs.